

správné odůvodnění rozsudku v odpor vzatého, jemuž vlastně dovolání ani neodporuje, připouštějíc správnost názoru soudu odvolacího; než přece míní dovolání, že nelze žalovaného odsouditi proto, že dodatečná lhůta odpůrcem mu do 1. února 1919 poskytnutá, nebyla přiměřená, neboť nebylo prý možno od prostředka prosince 1918 do konce ledna 1919 sedm vagonů řezaného dřeva vyrobiti a dodati. Tato námitka jest však bezpodstatná, neboť žalovaný — jak soud odvolací zjistil — ve svém dopise ze dne 2. ledna 1919, jenž jest odpovědí na dopis žalobkyně, v níž mu lhůta dodatečně do 1. února 1919 byla udělena, nepřiměřenost lhůty vůbec ani nevytýkal, nýbrž, jak z dopisu toho na jevo jde, splnění smlouvy vůbec odepřel s poukazem na stoupnutí cen dříví a výrobních nákladů. Nepřichází tedy přiměřenost udělené lhůty vůbec v úvahu, to tím méně, když žalovaný ani po uplynutí lhůty té vůbec ničeho více nedodal. Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatel dále v tom, že odvolací soud při výpočtu abstraktní škody vzal za základ rozdíl mezi cenou kupní z roku 1917 a trhovou cenou v únoru 1919. Žalovaný míní, že mohl by přiznán býti toliko rozdíl mezi kupní cenou a trhovou cenou v červnu 1918 a odůvodňuje názor ten tvrzením, že vzhledem k dopisu žalobkyně ze dne 9. února 1918, jímž žalovanému byla poskytnuta dodatečná lhůta do 1. června 1918 (nikoliv 1. července 1918, jak dovolatel uvádí), došly vzájemné právní vztahy z původní smlouvy z dubna 1917 konsolidace, a tedy že již tehdy nastalo na straně žalovaného prodlení. Než i v té příčině jest poukázati k tomu, že, když marně prošla lhůta dodací 1. června 1918, žalobkyně, jak z korespondence na jevo jde, poskytla mlčky žalovanému lhůtu, uspokojivši se s jeho prohlášením v dopise ze dne 20. září 1918, že v září dodá 1—2 vagony a zbytek v říjnu a listopadu, kteréhož termínu však žalovaný zase nedodržel. Správně tedy vytkl již soud odvolací, že dopis ze dne 9. února 1918, v němž se žádá splnění do 1. června 1918, vůbec v úvahu přijíti nemůže, jest tedy žalovaný v prodlení od 1. února 1919, a plným právem proto za základ výpočtu abstraktní škody vzata průměrná cena dříví z února 1919. Poukazuje-li dovolatel k tomu, že by se žalobkyni tím dostalo nemírného zisku, poněvadž prý žalobkyně potřebovala dříví ku provedení vojensko-erárních dodávek již v roce 1917, kterážto potřeba prý »patrně« v únoru 1919 více nepozůstávala, nelze k této námitce hleděti, neboť tvrzení, že žalobkyně v únoru 1919 dříví »patrně« více nepotřebovala, jest jednak nepřípustná novota, jednak nemá v procesním materiálu nijaké opory, naopak ze skutkových zjištění soudu odvolacího, jímž dovolání neodporuje, jde na jevo, že žalobkyně jest povinna firmě, jež žalobkyni zhotovovala bedničky a k tomu účelu náhradou za nedodané jí desky, jež měl dodati žalovaný, si dřevo jinde opatřila, nahraditi dříví to.

Čís. 719.

Žaloba dle § 1425 obč. zák. jest žalobou určovací.

(Rozh. ze dne 19. října 1920, Rv II 200/20.)

Žalobkyně byla trestním rozsudkem okresního soudu odsouzena zaplatiti žalované na útratách 110 K 50 h a prostřednictvím svého právního zástupce platila tento svůj dluh před 20. březnem 1920 k rukám právního zástupce strany žalované v okolkovaných bankovkách. Leč právní zá-

stupce žalované placení nepřijal, žádaje, aby poselkyně buď přinesla seznam bankovek s potvrzením, že odesílatel ručí za pravost kolků aneb je poslala poštou. Žalobkyně na to složila peníz k soudu a domáhala se žalobou zjištění, že složení k soudu stalo se dle § 1425 obč. zák. právem. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Jak ze znění žalobní prosby, tak i ze žalobního podnětu — oprávněnost složení k soudu — jest patrné, že jde o zjištění skutečnosti, že žalobkyně následkem nepřijetí placení se strany zástupce žalované byla oprávněna k soudnímu složení dluhu. Dle § 228 c. ř. s. nemůže však býti zjišťování skutečností, vyjma zjišťování pravosti nebo nepravosti listiny, předmětem žalob zjišťovacích. § 1425 obč. zák. sice praví, stalo-li se složení po právu, že se tím dlužník od závazku osvobozuje. Ale žalobní prosba nezní na zjištění, že právo neb obligační právní poměr mezi stranami nepozůstává, ačkoliv dle citovaného § zaniknutí dluhu jest pouhým důsledkem toho, stalo-li se jeho složení po právu. V tomto případě by však žalobkyně musela prokázati, že má právní zájem na zjištění právního poměru neb práva. V okolnosti, žalobkyní v té příčině tvrzené, že podala žalobu, aby se vyhnula a předešla exekučnímu stíhání, nemohl však soud shledati právního zájmu ve smyslu § 228 c. ř. s., třeba zástupce žalované za podobných okolností v jiném případě se k exekučním krokům strhnouti dal, a odkázal žalobu, obzvláště když žalobkyně se vždycky ještě v případě vedení exekuce vydatně může brániti opoziční žalobou. Odvolací soud žalobě vyhověl a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Ačkoliv návrh žalobní zní jen na zjištění, že složení dluhu na útratách 110 K 50 h k soudu stalo se po právu, přece jest předmětem žaloby zjištění určitého právního poměru, totiž pominutí dluhu. Dle přesného znění § 1425 obč. zák. má každé složení dluhu, stalo-li se »po právu« a bylo oznámeno věřiteli, za následek sprostění dlužníka z jeho povinnosti, a proto nebylo třeba, aby již v návrhu žalobním bylo také žádáno za další zjištění, že dluh žalobkyně složením k soudu pominul. Zjištění toto jest pouhým důsledkem zjištění prvního a jest v něm již obsaženo. Že žalobkyně má právní zájem na tom, aby ve smyslu § 228 c. ř. s. pominutí jejího dluhu soudním výrokem co nejdříve bylo zjištěno, jde na jevo z toho, že jí hrozí ustavičné nebezpečí exekuce, že by proti ní mohla postupovati jen žalobou opoziční, při čemž by snad důkazy, jež nyní má po ruce, z různých důvodů, na př. pro úmrtí svědků, již uplatňovati nemohla. Tento její právní zájem uznává zákon dokonce jako právní nárok a sice v § 1426 obč. zák. předpisem, že každý, kdo něco platí, jest oprávněn požadovati od věřitele kvitanci čili písemné stvrzení, že dluh byl splněn. Nemůže býti pochyby, že to, co je předepsáno pro případ přímého placení u věřitele, platí i pro případ nepřímého placení dle § 1425 obč. zák., neboť zákonný důvod a zájem dlužníkův jsou v obou případech úplně shodné. Názor prvního soudce, že není tu předpokladů zjišťovací žaloby dle § 228 c. ř. s. nelze tedy považovati za správný a nutno žalobu věcně vyřídit.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání — mimo jiné z těchto

důvodů:

Žalující žádá, aby bylo uznáno právem, že složení 110 K 50 h se stalo právem. Jde tedy o žalobu dle § 1425 obč. zák. Přípustnost takové žal-

loby uznává jak literatura, tak judikatura. Žaloba ta má právní povahu žaloby určovací. Podmínky její jsou v tomto případě dány. Žalující žádá uznání, že se složení stalo prá v e m. Žádá tedy určení nikoliv skutečnosti, nýbrž právního poměru, vždyť složení peněz, stalo-li se právem, a byl-li věřitel vyrozuměn, působí pominutí dluhu, sprostňuje dlužníka závazku. Z toho však plyne dále, že dlužník má skutečně právní zájem na určení řečeného právního poměru, to tím více, ježto mu hrozí exekuce.

Čís. 720.

Zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům (ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.).

Ustanovení § 14 zákona jest ustanovením o navrácení ku předešlému stavu pro zmeškání ohlašovací lhůty. Co do dalšího řízení platí ustanovení § 17 nesp. říz. a jest dovolací rekurs vůbec vyloučen.

(Rozh. ze dne 26. října 1920, R I 824/20.)

Soud první stolice odmítl přihlášku požadovatelovu, neshledav zejména, že by byly splněny podmínky § 14 zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům. Rekursní soud usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Znění § 14 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., o zajištění půdy drobným pachtýřům, nedopouští pochybovati o tom, že se v něm upravuje navrácení k předešlému stavu. Dle § 17 odstavec třetí dotčeného zákona postupovati jest v řízení o nárocích drobných pachtýřů podle zásad řízení nesporného. Platí tu tedy také předpis § 17 císařského patentu ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. zák., dle kteréhožto zákonného ustanovení dlužno při navrácení k předešlému stavu řídit se ustanoveními civilního řádu soudního (§§ 146 a násl. c. ř. s.). Hledí-li se však k těmto ustanovením, nutno prohlásiti, že dovolací rekurs na všechnen způsob jest vyloučen. Neboť povolí-li první soud navrácení k předešlému stavu, nedopouští se dle § 153 c. ř. s. vůbec opravný prostředek, a totéž platí, povolí-li teprve soud rekursní navrácení k předešlému stavu prvním soudem odepřené; zamítne-li pak první soud návrh na navrácení k předešlému stavu a potvrdí-li rekursní soud usnesení první stolice, jak stalo se v tomto případě, je dle § 528 c. ř. s. rekurs proti srovnalým usnesením nižších stolic vyloučen. Tomu není na závalu ustanovení odstavce třetího § 17 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., dle něhož soud postupuje dle zásad řízení nesporného, pokud tento zákon nic jiného nestanoví, ježto v příčině navrácení k předešlému stavu zákon právě neobsahuje zvláštního ustanovení. Dle toho, co uvedeno, je dovolací rekurs požadovatelky nepřipustný a byl proto odmítnut.